

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Republika Srbija Ministarstvo finansija

Zeleno budžetiranje (planiranje proračuna)

Reforme javnih finansija kao preuvjeti za uvođenje zelenog budžetiranja

- Programski proračun
- Srednjoročni okvir rashoda
- Razvijeni IT alati za planiranje i projekcije proračuna

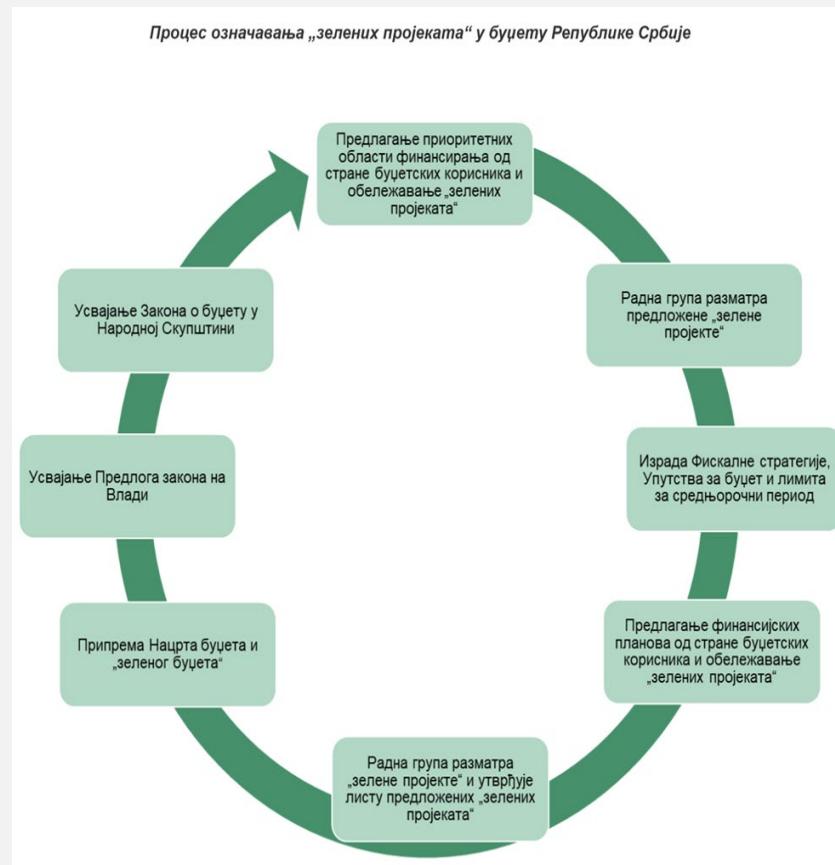
Zeleno budžetiranje – ravnoteža između finansija i održivosti

Proces uvođenja ekološkog planiranja proračuna

Koraci u uvođenju zelenog budžetiranja:

- osnivanje radne skupine za zeleno budžetiranje
- izrada mape puta
- izrada metodologije
- obvezna primjena Zakona o proračunskom sustavu (ZoBS)
- označavanje/obilježavanje (tagging) tijekom faze određivanja prioriternih oblasti za financiranje (POF)
- razvoj alata za prikupljanje dodatnih informacija
- praćenje tijekom faze u kojoj proračunski korisnici predlažu svoje financijske planove
- provjera označenih projekata koju provodi radna skupina
- izrada zelenog proračuna kao priloga proračunske dokumentacije
- Praćenje izvršenja

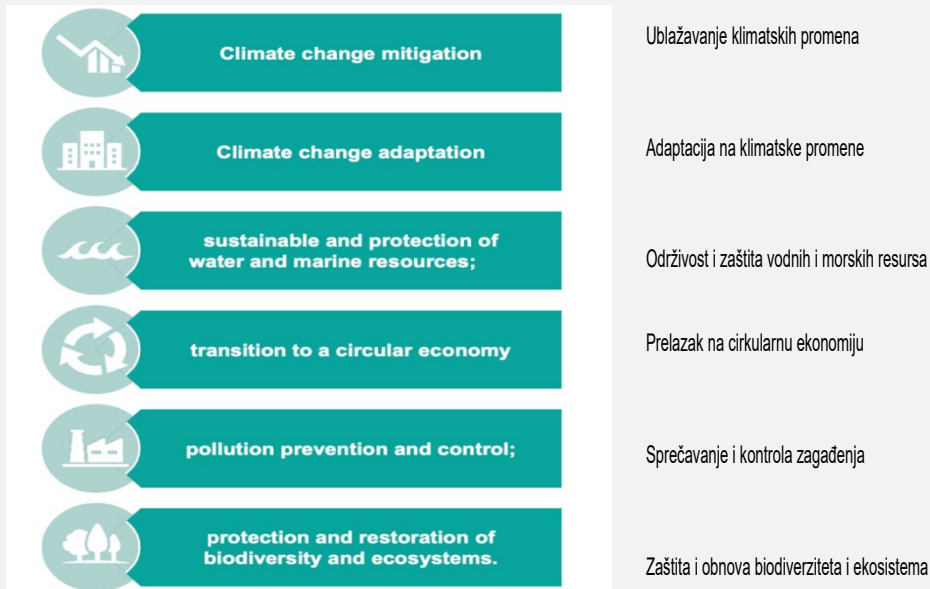

Dileme u pripremi metodologije

- kriteriji za označavanje/obilježavanje proračuna?
- nivo označavanja – program, PA/PJ (programske aktivnosti / projekt), ekonomska klasifikacija?
- opseg metodologije – Primjenjuje li se na sve korisnike i ako da, trebaju li se svi korisnici odmah uključiti? Metodologija se primjenjuje na sve izravne i neizravne proračunske korisnike Republike Srbije.
- praćenje izvršenja?

Kriteriji za praćenje – taksonomija EU-a i Zelena lista EU-a

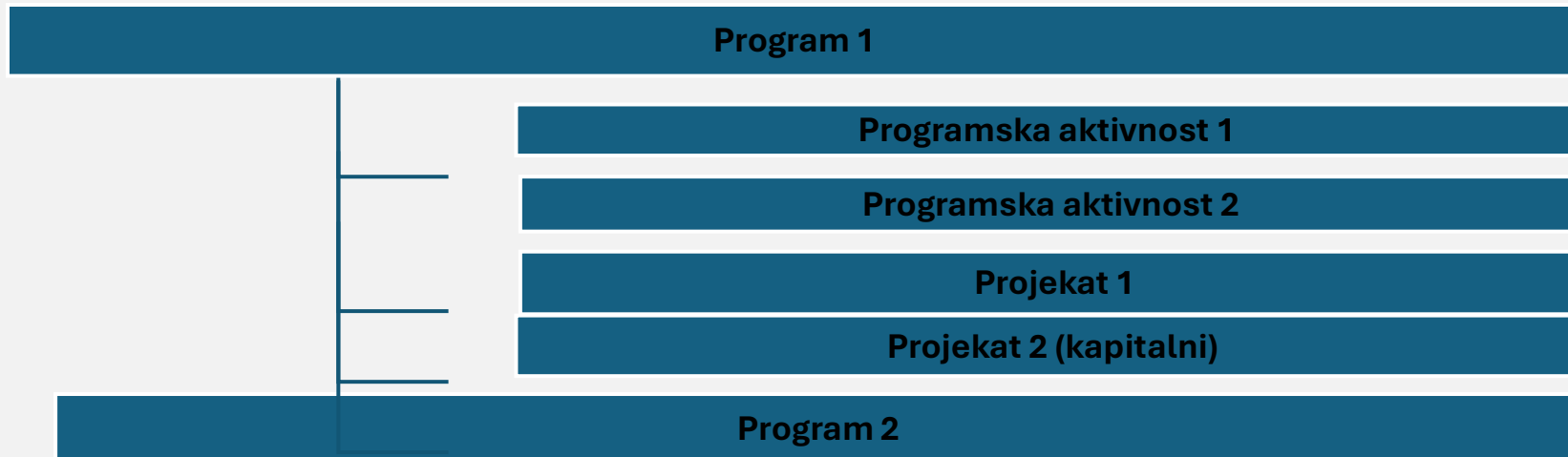
Zeleni popis EU-a: U prvoj instanci primijenjeno je „lajt” označavanje, odnosno označene su samo povoljne stavke koje jasno odgovaraju sektorima i kategorijama na Zelenoj listi EU-a.

Zelena lista je popis proračunskih stavki čiji se neto utjecaj na okoliš može smatrati „zelenim” i koji u općim crtama prati razine klasifikacije koje se upotrebljavaju u Klasifikaciji funkcija države.

Zelena lista se sastoji od strateških ciljeva koji su eksplicitno povoljni po životnu sredinu.

Razina praćenja

KLASA I POTKLASA	Neutralna po definiciji	Obeležena u FG 2025.	Obeležena u FG 2026.	Obeležena u FG 2027.
KLASA 400000: Tekući rashodi*		•	•	•
410000) Rashodi za zaposlene	•			
440000) Otplata kamate i prateći troškovi zaduživanja	•			
470000) Socijalno osiguranje i socijalna zaštita	•			
KLASA 500000: Izdaci za nefinansijsku imovinu*		•	•	•

Radna skupina za seleno budžetiranje

- Osnovana je radna skupina za pripremu metodologije.
- Ta se radna skupina sastoji od predstavnika iz Ministarstva financija, Ministarstva graditeljstva, prometa i infrastrukture, Ministarstva rudarstva i energetike i Ministarstva poljoprivrede.
- Analizirani su predloženi zeleni projekti.
- Revidiran je popis zelenih projekata.
- Pripremljen je „zeleni proračun“.

Omogućeno je označavanje novih projekata u sustavu pripreme proračun te je razvijen dodatni alat za zelene projekte

- Proračunski korisnik označava projekt u sustavu kao zeleni projekt.
- Tablica za dodatne podatke o zelenim projektima (primarni cilj, sekundarni cilj, usklađivanje sa zelenim popisom, dodatno pojašnjenje itd.) poseban je dodatak u finansijskom planu.

redni broj	glava	šifra DKS	naziv korisnika	šifra projekta	šifra programa	naziv programa	PDPRU	naziv projekta	Primarni cilj ZIS na koji se odnosi (prelazna labor)	Primarni cilj ciljan za DOKB (prioritet (DajM))	Sekundarni objavi ZIS na koji se odnosi (okosni uslov)	Sekundarni objavi ciljan za DOKB (prioritet (DajM))	Očekivani doprinosi istovremeno cilja na ljudsku sredinu	Izvor kategorijama za zeleno označavanje	Spretno kategorijama za označavanje za zelenu lotu (u odnosu na izvor kategorijama)	Iskustveni indikator (u skladu sa Uredbom)	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Zeleni ciljevi i indikatori za realizaciju programski budjet	Dodatno obrazloženje povezanosti projekta i ciljevi	Šifra
									obim i prioritet ciljan na ZIS			kriterijumi za označavanje			kapitalni projekti		monitoring				
25	0	1695	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	560	0404	Upravljanje zaštitom životne sredine	004	Podstizanje sa ukupne ekološke privlačne voznika	Sprei avarije i kontrola zagađenja	Da	podstizanje u ekološki privlačnoj vozi transporta, smanjenje i kontrola zagađenja	Da	Povoljan uticaj	Zelena lota	Emergencija jednakosti i tranzicivne voznice u znanosti od fosilne goriva i podstizanje za prebrze i eksterne avioavione	Ne	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Da	U okviru projekatne aktivnosti sprečava se sufinansiranje eksterne voznice u okviru projekatne aktivnosti	Ciljevi ZIS po zelenoj taksonomiji (kolose J i L)
25	0	1695	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	560	0404	Upravljanje zaštitom životne sredine	408	Smanjenje zagađenja vazduha u Srbiji i izjednačavanje nivoa	Sprei avarije i kontrola zagađenja	Da	podstizanje alternativne izvorne energije, prečišćavanje vazduha i smanjenje zagađenja, Sprečavanje i kontrola zagađenja	Da	Povoljan uticaj	Zelena lota	Vladari i korporacije smanjuju zagađenja i smanjuju zagađenja	Ne	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Da	Omniprotivno se smanjuje smanjenje i kontrola zagađenja u Srbiji i izjednačavanje nivoa u okviru projekatne aktivnosti	Ublažavanje klimatskih promena
25	0	1695	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	560	0404	Upravljanje zaštitom životne sredine	400	Zaštita i očuvanje voda kao prirodne resursa	Održivost i zaštita vodnih morskih resursa	Da	Održivost i očuvanje voda kao prirodne resursa	Da	Povoljan uticaj	Zelena lota	Zemljopisni, podzemni vode i isporuštavanje i kontrola voda i vodne tela	Ne	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Da	Smanjenje potrošnje i kontrola zagađenja i očuvanje voda kao prirodne resursa	Adaptacija na klimatske promene
25	0	1695	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	560	0404	Upravljanje zaštitom životne sredine	402	Nabava, zamena, rekonstrukcija i smanjenje otpadnih materija	Sprei avarije i kontrola zagađenja	Da	podstizanje alternativne izvorne energije, prečišćavanje vazduha i smanjenje zagađenja, Sprečavanje i kontrola zagađenja	Da	Povoljan uticaj	Zelena lota	Vladari i korporacije smanjuju zagađenja i smanjuju zagađenja	Ne	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Da	Omniprotivno se smanjuje smanjenje i kontrola zagađenja i očuvanje voda kao prirodne resursa	Održivost i zaštita vodnih morskih resursa
25	0	1695	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	560	0405	Zaštita prirode i klimatske promene	0002	Podstizanje sa programe upravljanja i zaštite prirode i klimatske promene od nacionalnog interesa	Zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema	Da	Zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema	Da	Povoljan uticaj	Zelena lota	Biodiverzitet i prirodni ekosistemi i zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema	Ne	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Da	U okviru projekatne aktivnosti sprečava se sufinansiranje eksterne voznice u okviru projekatne aktivnosti	Prelazak na cirkularnu ekonomiju
25	0	1695	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	560	0405	Zaštita prirode i klimatske promene	0004	Podstizanje u cilju zaštite i očuvanja prirodne sredine	Zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema	Da	Podstizanje u cilju zaštite i očuvanja prirodne sredine	Da	Povoljan uticaj	Zelena lota	Biodiverzitet i prirodni ekosistemi i zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema	Ne	Projekt je usaglašen sa zakonima o zakonima propisa za uređivanje javnih investicija	Veza sa nacionalnim objavi ZIS	Da	U okviru projekatne aktivnosti sprečava se sufinansiranje eksterne voznice u okviru projekatne aktivnosti	Sprei avarije i kontrola zagađenja

Припреmljen je prvi zeleni proračun

ЗЕЛЕНИ БУЏЕТ

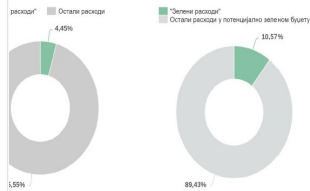

„зелених projekata“ су обухваћени корисници буџета Републике Србије. У 5. годину, укупно је 4 министарства означило своје програмске активности и „зелене“.

025. годину, означене су само повољне ставке, односно расходи који се налазе сти ЕУ а чији се нето утицај на животну средину може сматрати „зеленим“. ичавља лије обухватио негативне (односно, „омеџ“) ставке или комбинације мају позитиван утицај на појединце, а негативан на друге димензије заштите ине). Део расхода је по својој економској природи, сврстан у неутралне, ди који нису означени као зелени, сматрају се непознатим ставкама. У стусима, очекује се проширивање обима означавања расхода у складу са

лије нису укључени расходи који се односе на расходе за запослене, социјална менске трансфере општинама и градовима, трансфере организацијама дјалогно осигурања, новчане казне и пенале, камате, текућу буџетску резерву, працијама који се не могу посматрати у контексту зелених расхода јер финансирање надлежности или законску обавезу и та средства нису за избор да ли ће бити одређена за „зелене projekte“ или не. Ови расходи не неутрални и представљају око 53% укупних расхода буџета Републике. Од ода буџета за 2025. годину као зелени је означено 4,45% док од укупних потенцијално могу бити зелени у буџету за 2025. годину као зелени је означено

ри у буџету

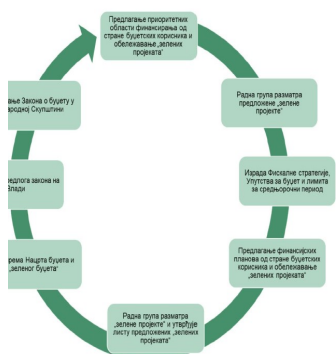
текао утицај о величини буџетских средстава која се сматрају „зеленим“ еђње са чланцима ЕУ и земљама ОЕЦД:

ицавања „зелених projekata“ у буџету Републике Србије

ицавања projekata и програмских активности у складу са критеријумима из лије, ишрили су корисници буџета у СПИРИ систему као део процеса и предлога приоритетних области финансирања за период 2025-2027. Други круг је спроведен прелиминарним представљањем финансијских планова буџетских корисника 025-2027. За потребе образложења означавања, корисницима је пружена стручна и подршка на изради допуних информација на основу којих је дорађена листа projekata чије су се стекли услови за означавање зелених projekata у оквиру листу Републике Србије за 2025. годину.

ицавања зелених projekata у систему СПИРИ и пошљавала додатних ја о зеленим projektima у прилогу 10. Међуреорна радна група за реформу ливација ради остваривања циљева „зелене агенде“ анализирали је предложене ливација и утврдила коначну листу испих. У раду Радне групе поред два финансијера учествују представници најважнијих ресорних министарстава и листе животне средине, као што су Министарство заштите животне средине, тво рударства и енергетике, Министарство грађевине, саобраћаја и ктуре и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и други.

Процес означавања „зелених projekata“ у буџету Републике Србије

ПРИЛОГ 1А – СПИСКА ЗЕЛЕНИХ PROJETA

редни број	назив корисника	Шифра Програма	назив програма	ИД/П/И	назив projekta	Примарни циљ заштите животне средине	Примарни циљ усклађен са ДНШН принципном (ДД/НС)	Опционачни додатни циљ утицај примарног циља на ЈИС	критеријум за означавање	Специфични критеријум за означавање са Зелене листе	веза са националним циљем заштите животне средине	износ планиран у буџету за 2025. годину
25	Министарство заштите животне средине	0434	Управљање заштитом животне средине	0014	Подстицаји за куповину електричних приватних возила	Спречавање и контрола загађења	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Енергетска ефикасност и транзиција (Смањене зависности од фосилних горива/подршка за приватноглас електричних аутомобила	Закон о заштити животне средине, Уредба о условима и начину спровођења субвенционисане куповине нових возила која имају искључиво електрични погон Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022-2030 године са Анџионом планом	170.000.000
25	Министарство заштите животне средине	0434	Управљање заштитом животне средине	4006	Смањене загађења ваздуха у Србији из индивидуалних извора	Спречавање и контрола загађења	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Ваздух и клима/пречишћавање ваздуха и смањене загађења/подршка	Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022-2030 године са Анџионом планом, Стратегија нискоугљеничног развоја, Закон о климатским променама, Закон о заштити ваздуха	130.000.000
25	Министарство заштите животне средине	0434	Управљање заштитом животне средине	4010	Заштита и очување вода као природних ресурса	Одрживост и заштите водних и морских ресурса	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Земљиште, подземне воде и изворници/чишћења тла и водних тела	Закон о заштити животне средине Закон о водама, Стратегија управљања водама на територији Републике Србије до 2034 године,	30.000.000
16	Министарство заштите животне средине	0434	Управљање заштитом животне средине	4017	Набавка зелених возила у организацијама и приватним предузећима за градњу	Спречавање и контрола загађења	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Ваздух и клима/пречишћавање ваздуха и смањене загађења/подршка	Закон о заштити животне средине, Закон о заштити ваздуха, Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022-2030 године са Анџионом планом, Стратегија нискоугљеничног развоја, Закон о климатским променама,	360.000.000
25	Министарство заштите животне средине	0435	Заштита природе и климатске промене	0002	Подстицаји за програме управљања заштитним природним добрима од националног интереса	Заштита и обнова биодиверзитета и екосистема	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Биодиверзитет и природни екосистеми/Заштита и обнова екосистема/ Подршка за заштитну природу	Закон о заштити природе, Уредба о распореду и коришћењу средстава за субвенционисане заштитне природне добара од националног интереса за категорију природу,	550.000.000
25	Министарство заштите животне средине	0435	Заштита природе и климатске промене	0004	Пошљивање у циљу заштите и очувања природног дијалогног интереса	Заштита и обнова биодиверзитета и екосистема	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Биодиверзитет и природни екосистеми/Заштита и обнова екосистема/ Подршка за заштитну природу	Закон о заштити природе, Закон о заштити животне средине, Закон о националним парковима,	150.000.000
25	Министарство заштите животне средине	0435	Заштита природе и климатске промене	4009	Очување и заштите земљишта као природног ресурса	Заштита и обнова биодиверзитета и екосистема	Да	Повољан утицај	Зелена листа	Земљиште, подземне воде и изворници/чишћења тла и водних тела / подршка	Црвени основ закон о заштити животне средине, закон о заштити земљишта	66.000.000
											Пројекат партнерски програм Министарства заштите животне средине	

Методологија и дефиниције

Прилог Закона о буџету Републике Србије за 2025. годину који се односи на зелено означавање projekata представља кључни корак у успостављању одрживог финансирања и унапређењу транспарентности у трошењу јавних средстава. У складу са националним и међународним обавезама у области заштите животне средине и климатских промена, овај прилог омогућава идентификацију, класификацију и профилање projekata који доприносе заштити животне средине. Методологија за означавање зелених projekata пружа јасне критеријуме и стандарде који осигуравају да средства из буџета буду усмерена на активности које имају позитиван утицај на животну средину у Републици Србији.

Циљ зеленог означавања је да обезбеди бољу алочијацију ресурса и подстицаје реализацију projekata који доприносе заштити животне средине, енергетској ефикасности, смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште, обновљивим изворима енергије, одрживом управљању отпадом и водним ресурсима, као и побољшању квалитета живота грађана.

Поступци означавања зеленог буџета настоје да идентификују буџетске мере које доприносе клими и животној средини. Означењавања може да обухвати и релевантне расходе чији главни циљ није везан за климу или животну средину. Методологија означавања зеленог буџета је специфична пристоу категоризацији расхода, прилагођен потребама земље и базиран на конкретним димензијама економије и климатске политике.

Обележавање зеленог буџета Републике Србије за 2025. годину спроведено је у складу са Матом пуца увођења означавања зелених projekata и Методологијом за означавање зелених projekata (децембар 2023. године).

Прелиминарним савештањем о значајности зелених projekata у оквиру буџета за 2025. годину, основна легка батарија се на прелиминарну листу би се десило да значајности зелених projekata за 2025. годину, да ли би ситуација у области животне средине била повољнија или не.

Примарни критеријуми за означавање

У првој инстанци применљиво је „лиј“ обележавање, тј. обележавање само повољних ставки које јасно одговарају секторима и категоријама на Зеленој листи ЕУ. Зелена листа је списак буџетских ставки чији се нето утицај на животну средину може сматрати „зеленим“ и који у општим циљевима прати ниво класификације који се користе у Класификацији функција државе.

Зелена листа класификације буџетске ставке у:

- секторе – широке ЦОФОГ функције, нпр. пољопривреда, шумарство, риболов и лов;
- категорије – могући широки циљев за одређени сектор, нпр. пољопривреда и прерађивачки системи;
- подкатеорије – примери детаљнијих мера потрошње, нпр. органска пољопривреда.

Одговорна листа за програме (тј. носачи програма) у ресорним министарствима треба да користе информације са листе као базу за доделу зелене ознаке на нивоу projekata и програмске активности.

Зелена листа се састоји од списка стратешких циљева који су експлицитно повољни по животну средину. Намера или циљ одређене активности или projekta су, као такви, дозвољени да се додели повољна ознака. Тако, на пример, уколико програмска активност или

Zeleni proračun u Građanskom vodiču kroz proračun

Грађански водич кроз буџет Републике Србије

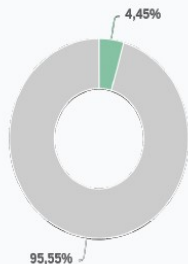
Зелени буџет

За фискалну 2025. годину, означене су само повољне ставке, односно расходи који се налазе на Зеленој листи ЕУ а чији се нето утицај на животну средину може сматрати "зеленим". Поступак означавања није обухватио негативне, односно "смеђе" ставке или комбиноване ставке (које имају позитиван утицај на поједине, а негативан на друге димензије заштите животне средине). Део расхода је по својој економској природи, сврстан у неутралне. Остали расходи који нису означени као зелени, сматрају се непознатим ставкама.

У обухват анализе нису укључени расходи који се односе на расходе за запослене, социјална давања, ненаменске трансфере општинама и градовима, трансфере организацијама обавезног социјалног осигурања, новчане казне и пенале, камате, текућу буџетску резерву, плаћања по гаранцијама који се не могу посматрати у контексту зелених расхода јер представљају финансирање надлежности или законску обавезу и та средства нису расположива за избор да ли ће бити опредељена за „зелене пројекте“ или не.

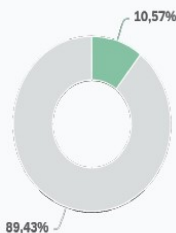
Зелени расходи у буџету

■ "Зелени расходи" ■ Остали расходи

"Зелени расходи" у потенцијално "зеленом буџету"

■ "Зелени расходи" ■ Остали расходи у потенцијално зеленом буџету

Поређење са земљама чланицама ЕУ: „Зелени“ удео у буџету забележен у процесу обележавања варира између земаља (између 1% и 7%), што углавном одражава различите методологије. (ЕК, 2023.).

Највећи број зелено означених пројеката и програмских активности је везан за ублажавање климатских промена као примарни циљ заштите животне средине.

Број пројеката и програмских активности по примарном циљу заштите животне средине

Спречавање и контрола загађења

Ублажавање климатских промена

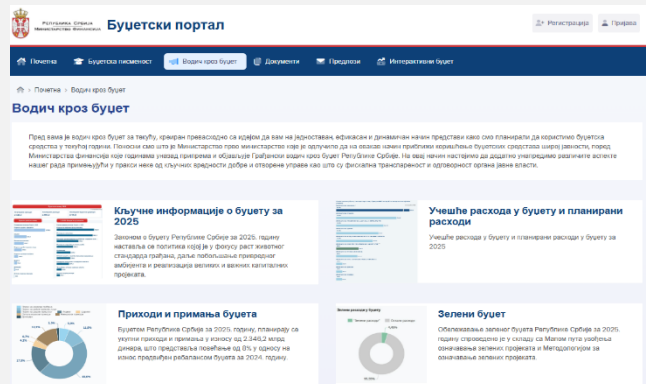
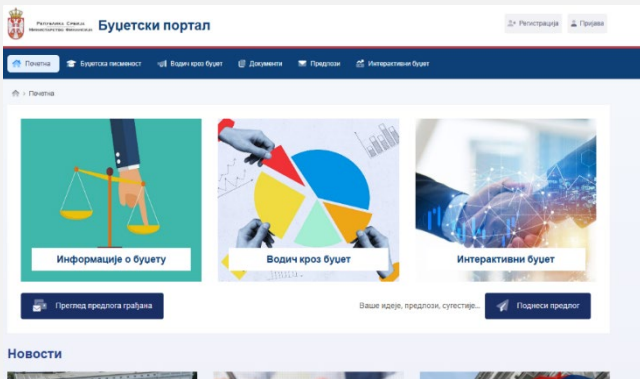
Адаптација на климатске промене

- Прораčун за грађане укључује одјелјак о зеленом прораčуну.
- Наведен је преглед судјеловања „зелених rashoda“ у прораčуну, заједно с бројем пројеката и програмских активности у оквиру примарног циља заштите okoliша.
- Осим тога, пружено је појашњење за грађане о начину означавања rashoda и о томе што је обухваћено анализом.

Sljedeći koraci

- objava informacija na web-portal za sudjelovanje građana u proračunskom procesu

- jačanje kapaciteta zaposlenika u pogledu proračunskih korisnika radi pridržavanja smjernica iz metodologije za praćenje zelenih projekata
- jačanje kapaciteta zaposlenika u Sektoru budžeta radi unapređenja procesa na temelju preporuka za poboljšanje praćenja zelenih projekata i utvrđivanja informacija o programu
- jačanje kapaciteta radne skupine u provjeri praćenih zelenih projekata
- revidiranje metodologije
- uključivanje drugih razina vlade u proces ekološkog planiranja proračuna